

Opinia o rozprawie doktorskiej mgr Magdaleny Falskiej pod tytułem: *Marcelina Darowska; Pamiętnik. Edycja krytyczna ze wstępem historycznoliterackim*".

Rozprawa doktorska mgr Magdaleny Falskiej ma charakter edytorski. Jej przedmiotem jest, zachowany rękopis, funkcjonujący dotąd tylko w obiegu zakonnym, pamiętnik siostry Marceliny Darowskiej. Tekst poprzedzony został komentarzem edytorskim zawierającym wszystkie elementy wymagane przy wydaniu krytycznym i opatrzone obszernymi komentarzami zbudowanymi w dużej mierze w oparciu o materiały archiwalne.

Pamiętnik jest jednym z najciekawszych pism o charakterze dokumentu osobistego spośród obszernej, liczącej 143 tomy, spuścizny Darowskiej, przechowywanej w domu generalnym Zgromadzenia Sióstr Niepokalanek w Szymanowie. Dostęp do tego archiwum jest bardzo trudny, osoby świeckie, z zasady, nie mają tam wstępu. Dlatego do ważnych zalet rozprawy należy zgromadzenie, przejrzanie i uporządkowanie literackiego dorobku autorki pamiętnika i opatrzenie każdej pozycji notą, w której ustala się status dokumentu (autograf/ rękopis/ maszynopis – kontrolowane przez autorkę bądź nie), opis typograficzny i krótkie streszczenie. Stanowi to niezbędną podstawę dla dalszych badań nad dorobkiem Marceliny Darowskiej.

Na uwagę zasługuje także pionierska kwerenda, którą doktorantka przeprowadziła w klasztornych bibliotekach i archiwach, a która doprowadziła do zestawienia osiemnastu innych dzienników i pamiętników założycielek żeńskich zakonów. Przeprowadzone w rozprawie pobieżne z konieczności porównanie ujawniło wiele podobieństw w ich formie i treści i pozwoliło autorce rozprawy na sformułowanie tezy o istnieniu osobnej grupy dokumentów

osobistych o specyficznym charakterze pisanych przez zakonnice. Weryfikacja tej tezy jest nową i ciekawą propozycją metodologiczną.

Osobne miejsce wyznaczyła doktorantka postaci samej Darowskiej, kobiety niepospolitej, odważnej i ambitnej o skomplikowanej biografii: była bowiem żoną, matką, założycielką Zgromadzenia Sióstr Niepokalanek, była mistyczką i pedagogiem – otworzyła kilka szkół dla dziewcząt, ale także autorką dziesiątek pism o różnym charakterze, świetną diarystką i wreszcie błogosławioną kościoła katolickiego. Przyjęty w rozprawie porządek relacji według pełnionych przez nią kilku ról społecznych, które wydawałyby się nie do pogodzenia okazał się trafny. Skłania bowiem do rysowania sylwetki Darowskiej na szerokim tle literackim, politycznym i obyczajowym.

Na szczególną uwagę zasługuje rozdział poświęcony trudnym, wręcz dramatycznym relacjom autorki pamiętnika z ojcami zmartwychwstańcami, których opiece i protekcji zawdzięczała powołanie zakonu. Jest to w istocie zapis walki Darowskiej o niezależność i prawo decydowania zarówno o regule jak i sposobie funkcjonowania zgromadzenia. Te widoczne tu, ale także w innych dziedzinach działalności i twórczości Marceliny Darowskiej tendencje emancypacyjne, sąsiadujące z głęboką wiarą, rekonstruowane są przez doktorantkę na podstawie wydobytych z archiwum w Szymanowie notatek, korespondencji, pism urzędowych z wnikliwością, ale i taktem, czego domagały się zapiski o charakterze często głęboko intymnym.

Wyróżnić trzeba także rozdział poświęcony mistycznym pismom Darowskiej. Zwraca tu uwagę obszerna wiedza Autorki na temat specyficznego, trudnego języka, jakim operują mistycy, umiejętne wydobicie i objaśnienie pojęć charakterystycznych dla Darowskiej, co w dużej mierze ułatwia lekturę i zrozumienie pamiętnika.

Reasumując, rozprawa doktorska mgr Magdaleny Falskiej przynosi nam staranną i opatrzoną obszernymi przypisami edycję interesującego, a niedostępnego dotąd pamiętnika Marceliny Darowskiej, poprzedzoną przemyślanym i dobrze skorelowanym z edycją wstępem o charakterze historyczno-literackim. Poczynione przy tej okazji badania archiwalne

doprowadziły do ujawnienia ciekawego zjawiska, jakim są dzienniki osobiste sióstr – założycielek żeńskich zgromadzeń zakonnych, funkcjonujące zazwyczaj w obiegu zamkniętym, wykazujące wiele wspólnych cech i z całą pewnością warte opracowania.

Na osobną uwagę zasługuje obszerna bibliografia, a w niej wykaz wszystkich znajdujących się w trudno dostępnym, szymanowskim archiwum prac założycielki Zgromadzenia Sióstr Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny.

